www.svoboda-news.com

FEB 1 1922

Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XXX. Число 33. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 10. лютого, 1922.

VOL. XXX. No. 33. Jersey City, N. J., Friday, February 10, 1922. THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

КОНГРЕС УХВАЛИВ ЗАКОН ПРО ФАРМЕРСЬКУ КООПЕРАЦІЮ

ВАШІНГТОН, 8. лютого. — Сенат поняв нині законопроєкт про кооперативну фармерську торговлю.

На основі свого закона фармери будуть мати право обєднуватися в кооперативні спілки для межистейтової та заграничної торговлі фармерськими продуктами, та для приготовання фармерських продуктів для такої торговлі.

Проти закона заявився при голосованю в сенаті всего один сенатор; був ним сенатор Гелі зі стейту Рова Айленд.

НЕ БУДУТЬ ВЯЗАТИ ЗВОРОТУ ЗАГРАНИЧНИХ ДОВГІВ З БОНУСОМ ДЛЯ ЖОВНІРІВ.

ВАШІНГТОН, 8. лютого. — Комітет для федеральних приходів в палаті послів дав до зрозуміння, що він уже не вяже справи бонуса для американських ветеранів зі справою звороту заграничних довгів Америці. Комітет оглядається, якби розлобути гроші на бонус для бувших жовнірів. Члени сего комітету говорять уже про установлення податків на сю ціль.

ХОЧУТЬ ВІДКУПИТИ ВІД УРЯДУ КОРАБЛІ.

ВАШІНГТОН, 8. лютого. — Громада банкирів та других бизнесменів з побережа Тихого Океану відбула конференцію з президентом Гардингом та головою Федеральної Корабельної Ради Ласкером в справі закупна від уряду кораблів, плаваючих по Тихому Океані. Банкіри хочуть зорґанізувати корабельну компанію з 30 міліонами долярів і вона малаби перебрати на себе ті корабелі.

ЮНІ ЗАЯВЛЯЮТЬСЯ ПРОТИ АНТИ-СТРАЙКОВОГО ЗАКОНОПРОЄКТА В НЮЙОРСЬКІЙ ЛЕҐІСЛЯТУРІ.

НЮ ЙОРК, 8. лютого. — Проти анти-страйкового законопроєкта, внесеного в нюйорській леґіслятурі за старанєм нюйорської стейтової торговельної палати, зривається правдива буря серед робітничих організацій.

Ряд визначних провідників робітничих юній заявилося проти законопроєкта та заповіло безпощадну боротьбу проти нього. Так говорили урядники місцевих організацій, як і організацій стейтових та вседержавних. Гаф Ґрефн, організатор Американської Федерації Праці в стейті Ню Йорк, заповів, що проти законопроєкта повстане робітництво не лише в стейті, але в цілих Злучених Державах і що воно повалить його безсумнівно. Президент Американської Федерації Праці Гомперс обіцяв приїхати до стейту Ню Йорк і провадити боротьбу проти законопроєкта в Олбані; промовляючи на одних страйкарських зборах, Гомперс заявив, що він зявиться на переслуханню в леґіслятурі над сим законопроєктом з більше як півтора тисячною делеґацією, яка буде представляти понад 1,250,000 зорґанізованих юнійних робітників стейту Ню Йорк. Джон Саливан, голова центральної нюйорської робітничої ради, котра обєднує всі робітничі юнії міста, числячі разом коло три чверти міліона робітників, пятнував законопроєкт проти страйків як зусилля потоптати права робітників, добуті ними в довгій боротьбі та признані нині в цілому культурному світі. Рада постановила післати поважну депутацію на переслухання в справі била, яке має відбутися в олбанській леґіслятурі дня 1. марта.

СМЕРТЬ СТРАЙКАРЯ ВІД КУЛЬ ФАБРИЧНИХ СТОРОЖІВ.

ДОРКВІЛ, Огайо, 8. лютого. — Один страйкар, Ємер Кофт на імя, упав жертвою стрілянини, яка була наслідком напружених відносин межи сторожами фабрики Таґліф Сіті Корпорейшен та страйкуючими робітниками компанії.

Страйк сей тривав довший час і заряд фабрики довго не робив ніяких зусиль привернути руху фабрики. Аж кілька днів тому заряд заповів, що фабрика буде знов пущена в рух як „отверта шопа", тобто що кождий робітник буде найматися самий, а не через юнію. Заряд фабрики почав зараз спроваджувати робітників з других околиць. Страйкуючі робітники стали вишукувати прихожих, щоби дати їм до зрозуміння, що у фабриці є страйк і їх спроваджено як страйколомів. Се розярило заряд фабрики, і він спровадив заряд шерифа та постарався, що сей набрав яких 40 заступників переважно з детективів місцевих фабрик. В означений зарядом день фабрика дійсно почала робити справедливими страйколомами. Страйкарі уставили коло входу до фабрики сторожу (пікети), межи котрою а сторожою фабрики, узброєною в револьвери, карабіни та машинові кріси, приходило до частих сварок, ба навіть бійок. В ним приходило навіть до стрілянини. Нині рано фабричні сторожі почали стріляти з карабінів та машинових крісів до людий, зібраних перед фабрикою, та здовж улиць. Тут вони в убили Ємера Крофта та ранили тяжко Джеймса Луиса. Куля з машинового кріса попала навіть в одну реставрацію, де тоді сидів майор міста, але нікого не ранила.

На приказ суду зараз арештовано одного заступника шерифа та одного фабричного сторожа, котрі правдоподібно віддали вистріли, що убили страйкаря. Фабричний заряд знов послугується сею стріляниною, нім вони вкінци, щоби добитися спровадження стейтових військ з страйкової терен.

ПЕРЕСЛУХАННЄ В СПРАВІ РОБІТНИЧОЇ ЗАПЛАТИ ЗЕЛІЗНИЧНИКІВ.

ШІКАҐО, 7. лютого. На домагание зелізничих властителів, котрі домагаються обниження робітничої заплати зелізничої служби, та на домагание зелізничих робітників, котрі домагаються підвишки своєї заплати, Зелізнича Робітнича Рада Злучених Держав назначила в тій справі переслухання обох сторін на день 6. марта сього року. В ньому буде ходити о робітничу заплату яких 120,000 американських зелізничих робітників.

8 ЛЮДИЙ ПОГИБЛО В МАЙНІ.

ГАНТІНҐТОН, 7. лютого. В копальні підприємства Мариєта Ковл Ко. над Понд Крік, в Писпон Форк, в стейті Кентакі, наступив вибух газу, котрий знищив копальню, вбив осьмеро людий і ранив тяжко двоє. Кромі сього одного робітника ще не найшли.

ІМЕНУВАННЄ АМЕРИКАНСЬКИХ АМБАСАДОРІВ ДО БУВШИХ ВОРОЖИХ КРАЇВ.

ВАШІНҐТОН, 7. лютого. Президент Гардинґ предложив сенатові іменовання трох амбасадорів до бувших ворожих країв, а то: Гафтона на амбасадора до Німеччини, Вошберна на амбасадора до Австрії, та Брентано на амбасадора до Угорщини.

ІНФЛЮЕНЦА ДАЛІ ОСЛАБАЄ.

Хоч в середу донесено до нюйорського уряду здоровля два разы більше случаїв інфлюенци, як попереднього дня, мимо сього др. Ковпленд, комішенер здоровля пояснює, що інфлюенца ослабає. В понеділок донесено про 571 случай інфлюенци та 131 случай запалення легень, а в наслідуючий день число хорих інфлюенцою виносило уже 1,104, а число хорих запаленнєм 248, себто менше-більше два рази більше. Се помішшенне випадків о недуг др. Ковпленда пояснює тим, що рапорти лікарів про захоріння в суботу і неділю спізнилися на почті і зладилися до уряду здоровля у второк. Так мало бути кождого втірка та середи підчас пошести в 1918. та 1919. роках. Комішенер здоровля каже, що якби взяти під увагу се побільшенє через почтову службу, то число хорих значно зменчилося. Він висказує догад, що недуга як пошесть уже переломилася.

НОВА ПРОБА ПОЛІТИЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБІТНИКІВ

Урядники юній машиністів та кількох юній зелізничих робітників розіслали до ріжних юній запрошенє на робітничу конференцію до Шікаґо на 20. лютого. Конференція має придумати спільну основу економічну програму, на котру моглиби згодитися і після котрої моглиби працювати усі робітничі організації в Америці. Конференція називає себе конференцією поступових елементів, але виразне не подає ніякої програми.

СЛІДСТВО В СПРАВІ ТЕАТРАЛЬНОЇ КАТАСТРОФИ У ВАШІНҐТОНІ.

Вислідні розслідів над причинами катастрофи в театрі Ніккербокер у Вашінґтоні, від котрої погибло понад сто людий, годяться в тім, що причиною катастрофи була хибна будова театру. Межи цим комітет військових та фльотних інжинерів, котрий розслідувував катастрофу, видав оречення, в котрому вичисляє 21 хиб, які були в будові, а з яких 8 вистарчало, щоби викликати подібну катастрофу, як та що случалася. Рівночасно ведене слідство поліції вказує на вину заряджників театру, котрі мали легковажити собі оречення бу, дівничих, що будова не відповідає вимогам безпечеьства.

НОВА ПРОПОЗИЦІЯ ЗМІНИ КАЛЕНДАРЯ

У Вашінґтоні зїхалися в середу конвенції американських бизнесменів, професійних людий (лікарів, адвокатів, професорів, тощо) та учених, щоби застановитися над зміною календаря, яку запропоновано недавно в американськім конґресі.

Внесений в конґресі законопроєкт радить, щоби в 1928. р. завести в Америці календар, після котрого рік мавби бути поділений на 13 рівних місяців по 28 днів кождий. Прихильники сього календаря вказують, що при його признанню кождий день в тижни мавби раз на все означену дату в місяцю. Се зробилоби календарі зайвою річею. Тринайцять місяців по 28 днів кождий разом виносилоби 364 дні, а щоби доповнити рік до 365 днів, додано кождого року один день, котрий не мавби ніякої дати ані в місяцю ані в тижни, а котрий уважавбися Новим Роком. В переступним році кромі сього дня додаванби ще один такий день без дати і дня в тижни, і поміщенов його в середині року, отже между кінцем червня та початком липня. Він теж уважавбися за законне свято. Тринайцятий місяць називавбися Вєрн (себто весняний); в ньому припадалоби весняне вирівнанє дня з ночею, і місяць буби початком весни. Тижні починалибся понеділком, а не неділю.

Аґітацію за заведенєм сього календаря та ухваленєм відповідного закона веде спеціяльне Товариство Календаря Свободи (Либерті Календер Асосієшен оф Америка). В своїй аґітації за заведенєм сього календаря, товариство послугується також економічними арґументами: воно вказує на те, що якби завести сей календар, то Американці не видавалиб рік-річно 25-міліонів долярів на календарі.

ПОЗІР! ПОЗІР! ПОЗІР!

Вже маємо на складі

РАХУНКОВІ КНИЖОЧКИ

до скорого лиценсиня, очислювання платні, міри, ваги, валюти, розмінки і других бизнесових обчислень.

Ціна примірника, оправленого в тверду полотняну оправу: 50 ЦЕНТІВ.

(Пересилка на адресу)

"SVOBODA".

МІСТО НЕ МАЄ ЧИМ ПЛАТИТИ СВОЇМ РОБІТНИКАМ.

Уряд міського платничого в Шікаґо замкнено для браку фондів. Буде він замкнений аж до дальшого зарядженя. Через замкненє уряду 15.000 міських робітників лишиться без своєї заплати за послідні два тижні праці. Міський платничий уряд мав виплатити в сей день коло 200,000 долярів, але не дістав гроший, бо міська рада не ухвалила буджету і не видала приказу стягнути потрібні міські податки.

Щоби зарадити лихови, міська рада радить над ухваленєм тимчасового податку.

ЗАКОННА ЖОРСТОКІСТЬ.

У второк рано тратено в стейтовій тюрмі в Трентоні, Ню Джерзі одного Джорджа Гареса, засудженого за звірське убийство пяти-літної дівчини Тереси Кухарської дня 22. грудня минувшого року. Після стейтового закона кару смерти мали виконати при помочи електрики. Коли осудженого посаджено на електричнім кріслі, припасовано до нього електричні проводи і пущено електричний ток, від котрого засуджений почав уже витися в передсмертній судорогах, щось зіпсулося в електричнім проводі і електрика перестала йти. Електричні робітники оглянули машину і проводи, поправили дроти коло ніг і на засудженого знов пущено електричний ток. Сим разом по кількох хвилях лікар ствердив його смерть. Перерва виконуваня кари вразила глибоко усіх, що були допущені бути свідками страчення, дарма що лікарі пробували впевнити їх що засуджене уже по першім ударі електричного току стратив притомність і нічого не тямить, хоч з його горла добувався тяжкий стогін. Електротехніки пояснюють перерву так, що хтось з присутніх, відай такі самий засуджений, станув ногою на електричний дріт і зіпсув його.

СМЕРТЬ В ПОЖАРІ.

В місті Ричмонд, в стейті Верджінія, займився в середу рано великий готель Лексинґтон; при чому згоріло в огни троє людий. Причиною смерти людий було заваленє стіни горіючого готелю, котра поховала під своїми руїнами кількоро людий. Троє з них уже добуто, але припускають, що пізнійше найдуть ще більше жертв. Межи погибшими находиться щерифф округа.

ГОЛЯРНЯ ЧИ ГОРАЛНЯ?

Один нюйорський полісмен, ідучи зі свого становища домів, побачив, як до одної голярні зійшов один італійнець, несучи пять великих бляшанок. Було се в таку пору дня, що полісменови се мощенє клунків видалося підозрілим і він постановив його близче розслідити. Він завізвав другого полісмена і оба оглянули голярню. Ревізія скоро викрила, що се в дійсности не голярня, а горальня. В задних комнатах найшли повну фабрику торівки та великий склад готових уже горілок. Полісмени зараз заарештували двох голярів і відставили увесь їх „штоф" на поліцию.

ФРАНЦУСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ХОЧЕ ВІДЛОЖЕННЯ РЕЧЕНЦЯ СКЛИКАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ В ҐЕНУЇ

ДОМАГАЄТЬСЯ ТАКОЖ УЛОЖЕННЯ ДОКЛАДНОЇ ПРОГРАМИ ҐЕНУЄНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ЩЕ ПЕРЕД СКЛИКАНЕМ Її. — СПОДІВАЮТЬСЯ, ЩО АМЕРИКА ВІЗЬМЕ УЧАСТЬ В СІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ.

ЛОНДОН, 8. лютого. — Британське правительство одержало ноту від французького правительства у справі ґенуєнської конференції.

Сеї ноти англійський міністерський кабінет ще не обговорював.

Нота є доволі довга. В ній французьке правительство просить о докладне означенє програми ґенуєнської конференції. Французьке правительство також заявляє, що один місяць перед конференцією не вистарчає для докладного обговорення та усталення її програми, і домагається, щоби реченець скликання конференції відложити на пізнійше.

Вгадують, що британське правительство згодиться на відложенє реченця скликання конференції але тільки на недовгий час. Позатим, як кажуть, воно не відступить від програми ґенуєнської конференції, яку уложено на останній сесії аліянтської Найвисшої Ради в Кан, у Франції.

З Америки наспіли сюди відомости, що ще не є виключене, що Злучені Держави будуть заступлені в ґенуєнській конференції.

ФРАНЦУСЬКІ ГАЗЕТИ КАЖУТЬ, ЩО АНГЛІЯ ХОЧЕ ПАНУВАТИ НАД ЄВРОПОЮ, НЕВИКЛЮЧАЮЧИ І ФРАНЦІЇ

ПАРИЖ, 8. лютого. — Тутешня преса критикує політику британського премієра Лойда Джорджа за його заяву, що ґенуєнська конференція мусить відбутись після плану, який аліянти приняли на Найвисшій Раді в Кан.

Часописі пишуть, що се тільки підтверджує, що ріжниці між Великою Британією і Францією зростають, та що Велика Британія не хоче покинути своїх плянів панувати неподільно над Европою, а в тім і над Францією, для своєї тільки політики і користи.

АНГЛІЯ ГОТОВИТЬСЯ ДО ВІДДАЧІ ДОВГУ ЗЛУЧ. ДЕРЖАВАМ.

ЛОНДОН, 8. лютого. — Британське правительство має небавком приступити до переговорів з американським правительством у справі віддачі Злуч. Державам воєнного довгу.

ТЕРОР ШИН-ФЕЙНЕРІВ В ОЛСТЕРІ.

ЛОНДОН, 8. лютого. — Ірляндські шин-фейнерські республіканські війска увійшли на територію Олстеру (північного округа Ірляндії) і розвели терор серед населення. Вони забирають і вивозять олстерських патріотів і вбивають поліційну сторону!

ТРЕТЯ РАТА СПЛАТИ ВОЄННОГО ВІДШКОДОВАННЯ.

ПАРИЖ, 8. лютого. — Німеччина зложила третю рату в сумі 31,000,000 золотих марок алянтській комісії воєнних відшкодовань.

ПОЛІТИЧНА КРІЗА В ІТАЛІЇ.

РИМ, столиця Італії, 8. лютого. — Король Віктор Емануїл звернувся до бувшого премієра Вітторія Орлянда, звісного з часу версайської мирової конференції, з предложенєм, щоб він утворив новий італійський міністерський кабінет.

Се сталось по заяві Ніколя, що йому не вдалася місія.

Орляндо приняв предложенє короля. Якщо і йому не повелась би місія, король звернувся би з предложенєм до бувшого премієра Джолітті. Колиб одначе і він не міг скласти угодового кабінету, то є гадка розвязати парлямент і розписати нові вибори.

ВІДБУДОВА ЗНИЩЕНОЇ ВІЙНОЮ ФРАНЦІЇ ПОСТУПАЄ СКОРО ВПЕРЕД.

ПАРИЖ, 8. лютого. — Шарль Ребель, новий французький міністер свободжених країв, заявив учера в парляменті, що з 280,147 домів знищених і 422,736 ушкоджених, відбудовано 335,470. З 54,000 кільометрів знищених доріг направлено 32,000. З 3,200,000 гектарів знищеної управної ріллі привернено до доброго стану понад 2 міліони. Промислові заведення майже всі вже відбудовано.

НОВИЙ РИМСЬКИЙ ПАПА ЗА МИРОМ.

РИМ, столиця Італії, 8. лютого. — Новий римський папа Пій XI. переслав нині через американського кардинала О'Коннела з Бостону благословенє для американського народу.

Він висловив високе признанє для благородних прикмет американського народу, який шанує засади справедливости, правди і миролюбности. Він сказав, що власне ізза тих засад Америка є палаєю нашого світу.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents the copy.		ПЕРЕДПЛАТА Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ІРЛЯНДІЯ І СХІДНА ГАЛИЧИНА.

Варшавська газета „Роботнік", центральний орган ППС. (польської партії соціялістичної) з 17. січня с. р., помістив передовицю п. н. „ІРЛЯНДІЯ — СХІДНА ГАЛИЧИНА", в якій з приводу Ірляндсько-англійської угоди, порівнує Східну Галичину до Ірляндії і пише:

Польща має свою (?) Ірляндію. У Східній Галичині, так як в Ірляндії, національна боротьба виростає на тлі боротьби місцевого селянства з чужонецьким обшарництвом. Суспільна, клясова боротьба українського селянина з польським обшарником скріплена національну свідомість сего селянина і він завдяки своїм суспільним боротьбам виріс на свідомого своєї національности Українця. Сю свідомість піднесла значно війна. Український селянин має духового провідника в численній українській інтелігенції і не може бути бесіди, аби українське население Східної Галичини добровільно погодилось на ролю польських горожан східно-галицьких воєвудств.

* * *

Правду написала польська соціялістична газета (що і їй рідко коли трафляється), що в українській Галичині боротьба виростає на тлі боротьби українського селянина з ЧУЖИНЕЦЬКИМ обшарником. Також правду написала, що НЕ МОЖЕ БУТИ БЕСІДИ, аби українське население української Галичини згодилось бути ПОЛЬСЬКИМИ ГОРОЖАНАМИ СХІДНОГАЛИЦЬКИХ ВОЄВУДСТВ.

Але та газета, як і всі Поляки, навіть найкрайнійші соціялісти й комуністи, забуває або не бачить, що питанне української Галичини є далеко ширше і далеко більше та важнійше аніж вона собі уявляє.

Смішна є річ порівнувати українську Галичину з Ірляндією. Ірляндія се маленький островець, якого одиноким сусідом є Велика Британія, світова могуча держава, держава старої культури, якою опанувала й Ірляндію. А Галичина се від тисячу літ жива і суцільна частина України, далеко більшої від Польщі. Галичина не лишиться сама, як увільниться від Польщі, бо вона зараз вернеться до рідного пня, до матері України, одної з Галичиною народностю, культурою й історією. З Польщею не має вона нічого спільного, а все лише суперечне від 582 літ.

Отже шкода Полякам потішати себе, що зможуть розвязати справу української Галичини в спосіб як розвязала Англія справу Ірляндії. Се є навіть крайною глупотою зі сторони польських „політиків", бо навіть польські політики повинні тільки розуміти, що більша, сильнійша і богатша Україна в недалекій будучині відбере найменший кусник української землі, захоплений вчасі її хвилевої недолі злочинним сусідом-ворогом.

НОВИЙ ПАПА.

Не лише католицькі, але й некатолицькі газети світа повні голосів про вибір кардинала Ратті, бувшого архиепископа італійського міста Медіоляну, головою римсько-католицької церкви. Пишуть про його походженне, освіту, карієру, його політичні погляди та стараються відгадати напрям будучої політики римської церкви.

Заінтересованне се зовсім самозрозуміле, коли взяти під увагу, що римсько-католицька церков числить коло 200 міліонів вірних, — коло половини усіх християн, — та являється чи не найбільшою релігійною організацією у світі. Якаб не була політика голови такої церкви, вона мусить лишити по собі поважні сліди в світі.

Українців, та й то не лише католиків, але усіх без ріжниці релігійних переконань, мусить зацікавити ще одна сторона вибору кардинала Ратті римським папою. Се справа відношення римської церкви під проводом Пія XI. до українського народа. Справа ся набирає вагу тому, що кардинал Ратті завдячує своє винесення на найвисший уряд в католицькій церкві своїй дипльоматичній зручности, яку він виказав полагоджуючи ріжні церковні справи у відбудованій польській державі. Про його популярність в Польщі доносили наперед з Риму, і сі донесення можна було уважати за звичайну чемність для новообранця. Коли однак тепер прийшли вістки і з Польщі, що вибір Ратті папою викликав загальне вдоволенне в цілій польській державі та що Поляки чваняться тепер тим, що польський уряд недавно признав кардиналови Ратті „ордер білого орла" за його заслуги підчас сповнювання уряду папського нунція до Польщі, то вибір папи Пія XI. набирає більшої ваги. У многих Українців збудилося побоювання, що папа Пій XI., в своїй приязни до Польщі, готов ужити впливу своєї церкви на користь Польщі, а на шкоду України. У ворогів католицької церкви самі поголоски вистарчать, щоби підозріннє замінити в певність, тоді як з другої сторони можуть найтися країні католики, більше папські як самий папа, які зявляються за усім, що виходить від уряду католицької церкви без огляду, чи се корисне українському народови, чи шкідливе.

Помірковані люди пождуть, поки новий папа покаже своїми вчинками, чи опираються на правді польські радування і українські побоювання. Одно лише можна сказати вже й тепер: Якби так провідники католицької церкви послухали підшептів польських імперіялістів в католицьких реверендах та дали коли ужити впливу католицької церкви на школу українського народа, — чого годі сподіватися, — тоді католицька церква переконається, що українські католики люблять свою національність що найменче так добре, як свою церков.

ПРО УКРАЇНСЬКІ БОНДИ.

(Надіслана стаття).

Хочу написати кілька слів про справу українських бондів.

Наперед хочу заявити, що се все, що буду писати, не значить, що я уже став на услуги Петрушевича. Бонди є такеамо справою Петрушевича як і кождого з нас. Вони потрібні для загальної української галицької справи. Також не ходить мені о те, хто записи на бонди збирає. Ходить мені о те, на що ті записи збираються.

Кождому українському імігрантови, здається, звісно, що від довшого часу галицьке правительство під проводом д-ра Петрушевича для потреби політичної боротьби заграничної з Польщею видало поклик до нас американських Українців, щоби ми дали позичку, закупоюючи бонди. Розуміється, із застереженнем, що тоді будуть бонди важні, як вдасться вирвати Галичину з-під Польщі.

Кождий Українець зараз пристановився над сим покликом. Не помилюсь, коли скажу, що, почавши від лівих радикалів-поступовців, а скінчивши на правих народовцях, кождий думав та не знав, яке становище заняти супроти бондів. Народовці взялись зараз за роботу, а противники Петрушевича взялись зараз собі за перо, щоб дурно не сидіти. Умірковані стали невтральні, ні в той ні в сей бік.

Минув один тиждень, другий, третій, все добре. Бонди зачались продавати. Продажию занялись самі громади. Де була громада свідомійша, там зараз пійшла робота. Де не була громада свідома, відтам показались тільки одиниці з пятками і десятками, так що аж встидно свідомому Українцеви читати.

Не в тім річ, чи ті бонди принесуть призначену користь. Не а тім річ, хто ними кермує, чи люди з великими дипльомами чи з малими. Не в тім річ, чи ті люди що збирають, є соціялісти чи націоналісти. А річ в тім, що ми докажемо перед американськими Поляками; що ми докажемо перед аліянтами; що ми докажемо перед старим краєм, коли не вберемо так малої суми, сто тисяч долярів.

Докажемо, коли не зберемо тих сто тисяч, що ми в дійсности годимось, щоби Польща панувала над нами. Докажемо перед світом, що ми не дорослі ще до того, щоби мати свою державу. Докажемо, що ми не хочемо самі собою правити. Що те все є? Те все є національний сором. Правда є такі, що відказують, що вже нераз змарновано великі суми гроша, але се тільки викрут. А навіть хотяйби тих $100.000 і пропало, то се ще не значило-б, що пропало на зле ціль.

Гроші се марниця, розуміється. Однак без такої марниці в світі не можна посунутись.

Берім собі примір з Жидів, з Ірляндців і других народів. Ті нашими складають міліони. А тепер глянь но на себе. Сто тисяч тай уже не короткий час і тяжко стягнути. Колиб так Ірляндцям прийшло зложити сто тисяч, або Жидам, то вони в одним дни за дві години зібрали би. Скаже дехто: Жиди й Ірляндці богачі; не мож їх рівнати до нас Українців! Тай перечити не можна сього. Але що найважнійше, то се, що в тих народів є велика любов до вітчини, є національна свідомість. Там замісць сварки стають усі до роботи.

І Айриші не сто тисяч збирають, а міліони, тому що богаті. А ми тому, що ми бідні, то тільки сто тисяч маємо дати.

Говориться про богатих Айриців. Або і у нас Українців нема богатих священиків, бизнесменів, докторів і т. д.? А кілько ми їх бачимо на газеті? Яку суму котрий всунув? Бачили ми у виказі двох добрих патріотів, д-ра Гриневецького і добр. Пораду, а де решта? Чи більше цема? А де бізнесмени наші, котрі не одні добре заробляють від наших людий? Посідали, бо то треба дати, а не брати!

А тепер таки трохи занаймо себе самих: Де тих триста тисяч галицьких Українців, котрих ми рахуєм? Колиб сто тисяч відчислити, то лишиться двісті тисяч. Най тих двісті тисяч дасть по пятьдесять центів і буде сто тисяч, а як по долярови то подубельтуєм. Зберемо $200.000, а не $100.000. Тих сто тисячок мусимо зібрати не на се, що тих сто тисяч визволить Галичину. Але тому мусимо зібрати, щоби не понести народнього встиду перед чужинцями. Тепер най кожда громада старається, щоби протягом чотирох неділь довершити діло. Богато є в кождій громаді таких, що позаписувались на сто-долярові бонди, а ще не дали нічого. Є много позаписуваних на пятьдесять-долярові бонди, а ще іно половину сплатили. Най ті поспішать з висилкою як найскорше, а буде все гаразд.

Американські бонди майже кождий Українець мав. Найже так старається кождий мати бонд український.

Будьмо наперед приготовані на усяку неприємність. Тому старайтесь, усі громади, рухнути з бондами, щоб до марта перевершити означену суму.

Рачестер, Н. Й., 3. лютого, 1922.

Д. Братусь.

ЧОГО ХОТЯТЬ УКРАЇНСЬКІ МОНАРХІСТИ.

(Від власного кореспондента).

Відповідь на се питанне дає стаття п. н. „Як і хто може створити українську державу", поміщена недавно в „Свободі" (ч. 284—288 з 7.—12. грудня, 1921). В сій статті поданий докладний зміст теорії українських монархістів.

Провідні думки сеї теорії такі: 1) Основа і початок кождої нації є земельна аристократія. 2) Українська держава не могла доси утворитися тому, бо на Україні ніколи не панувала довший час українська земельна аристократія. 3) Українську державу можна утворити тільки таким способом, що в істнуванню української держави заінтересується ту земельну аристократію, яка до революції була на Україні, так, щоби вона стала українською і взялась за будову української держави. 4) В сій цілі треба погодитися на таку форму української державности, яка є вигідна для земельної аристократії, себто на форму монархії, опертої на земельну аристократію.

Приглянмося сим провідним думкам українських монархістів.

В історії розвитку держави одною з початкових форм держави було дійсно панування земельної аристократії під проводом монарха.

Українська держава в сій формі не встоялася проти ворожих уссідів, Польщі і Московщини. Українська земельна аристократія не змогла оборонити української держави перед ворожими сусідами, а попавши під панування Польщі й Московщини, виявила дуже малу відпорність супроти ворожого панування. Щоби й під ворожим пануванням зберегти вигоди пануючої верстви, вона спольщилася і змосковщилася.

Такий історичний розвиток української земельної аристократії.

Щож далі? Українські монархісти кажуть: Тема иншої ради, тільки треба вертатися назад, прихилити до української державности ту спольщену і змосковщену земельну аристократію на українській землі і під її проводом будувати таку державу, яку вона будувати може, себто монархію, оперту на земельній аристократії.

Щоб довести, що иншої ради такі справді нема, українські монархісти з цілим розмахом накинулися на українську демократичну інтелігенцію, яка заступає ідею української демократичної республики. Треба, бачите, довести, що українська демократична інтелігенція до будови української держави абсолютно нездібна, що її змаганнє, збудувати українську демократичну республіку, нездійсниме, а тоді ті, що хотять української держави, прихиляться до українських монархістів.

Щоби-ж довести нездарність української демократичної інтелігенції, треба довести нездарність демократичної інтелігенції взагалі, на цілім світі. Тут українські монархісти не жалують чорної краски. З усіх усюдів стягають докази проти демократичної інтелігенції; навіть від теоретиків синдикалізму й анархізму (прим. від Жоржа Сореля), які критикують буржуазно-демократичну інтелігенцію зовсім не в імя повороту до влади земельної аристократії.

Українській демократичній інтелігенції дістається від українських монархістів особливо богато.

Правда, доки-що їй не вдалося збудувати українську народню республіку. Одначе причини невдачі, які лежали поза нею, промовчується. Адже вигіднійше звалити всю вину на політичного противника.

Українські монархісти ділять інтелігенцію на дві части: одна часть, се ті, що служать державі або клясі і не мішаються до політики; друга часть, се ті, що хотять здобути політичну владу. Перша часть очевидно корисна; друга — шкідлива.

Інтелігенція дійсно ділилася звичайно на такі дві части. Одна вірно служила існуючій державній владі. Друга затупала інтереси народу, будила його свідомість, і вела його до боротьби з державним ладом, коли той не відповідав інтересам народу. Як у великій французькій революції, яка зломала владу короля й земельної аристократії, так і в усіх новійших революційних рухах ся друга часть інтелігенції відіграла важну ролю. Тому зрозуміла річ, що прихильники монархії, оперті на земельній аристократії, мають велику причину бути невдоволеними з тої другої части інтелігенції і мають її як найчорнійшими красками.

Революція на території російської царської імперії звернулася також передовсім проти панування земельної аристократії під проводом царя. В сій статті нема потреби входити в суть прояви сеї революції. Вистане ствердити, що головна її ціль була: усунути панування земельної аристократії з царем, та що сю ціль революція осягнула. Велика земельна власність перейшла в руки селянства, земельна аристократія зникла і тимсамим зникло її політичне панування. Щоб не сталося на землях, які до революції творили російську царську імперію, сей здобуток революції без сумнівний. Земля перейшла від земельної аристократії до селян, через те й державна влада мусить швидше чи пізнійше перейти до селян. Иншими словами, на землях, які перед революцією належали до російської царської імперії, розчинений шлях для селянської демократії, для селянської демократичної республіки.

Провідниками селянства в сій боротьбі була демократична інтелігенція, тому зрозуміла ненависть земельної аристократії до сеї інтелігенції.

Щоби здискредитувати її, українські монархісти кажуть, що се вона, українська демократична інтелігенція, хоче загарбати владу в свої руки, хоче запанувати над селянством.

Може є й такі, що справді заслугують на такий закид. Українська інтелігенція не складається з самих святих. Та не о се ходить, а ходить о **тенденцію** розвитку. А тенденція розвитку така, що в державі все панує найсильнійша верства. Тепер найсильнійша верства буде селянство, і воно буде панувати в державі.

Очевидно, в селянській демократичній республиці інтелігенція мати-ме більше значінє, ніж прим. в монархії, оперті на земельній аристократії.

Земельна аристократія обробляла землю не своїми, тільки селянськими руками. Сама вона мала час і змогу вчитися і здобути те знанне, яке потрібне для управи державою.

Селянство обробляє землю своїми руками і тому не має часу і змоги здобувати знанне, потрібне для управи державою. Тому селянство мусить виділяти з себе інтелігенцію, — своїх синів, яких посилати-ме до шкіл, і через них управлятиме державою.

В революції земельна аристократія втратила головну основу своєї політичної влади — землю — в користь селянства. Вона втратить також другу основу своєї політичної влади — особливу змогу набувати знанне, потрібне до управи державою — в користь синів того-ж селянства.

Зрозуміла річ, що вона хотіла би втрачене відзискати. І тому хоче знайти причину, яка заставила би український нарід помогти їй відзискати втрачене. Тому голосить, що тільки вона може збудувати українську державу. Коли, мовляв, хочете української держави, то віддайте нам землю і вязану з нею політичну владу.

Треба звернути особливу увагу на отсей кінцевий уступ статті про теорію українських монархістів:

„Могли би правити в нашій хліборобській Україні ті, що володіють засобами нашої хліборобської продукції — землею і хліборобською технікою — і маючи власну матеріяльну силу, мають основну реальну підставу до влади. А для сього вони мусіли би ще заволодіти засобами війни — „державним апаратом і армією" і придбати в очах цілої нації моральний авторітет для своєї влади".

Нема сумніву, кого українські монархісти розуміють під тими, „що володіють засобами хліборобської продукції, землею і хліборобською технікою". Мають вони на думці очевидно не селянство, тільки **поміщиків**, які тепер скромно називаються „хліборобами". Се виходить з цілої ідеольоґії українських монархістів, які все протиставлять „хліборобів" народній масі. Виходить се і з висше наведених слів, де побіч землі говориться про „хліборобську техніку", себто про модерні способи хліборобства, яких селяни не знають, — і де говориться про потребу здобуття авторітету в очах цілої нації, себто передовсім того самого селянства.

Та чи се правда, що кляса поміщиків володіє землею і хліборобською технікою на Україні? Ні!

Землею **володіла**, але се вже минулося.

Хліборобською технікою володіла **не вона**, а та інтелігенція з висшою хліборобською освітою, яка службою в поміщиків заробляла на хліб.

Отже землею і хліборобською технікою кляса поміщиків на Україні **вже не володіє.**

„Державним апаратом і армією" вона також тепер не володіє, що признають самі українські монархісти.

Морального авторітету для своєї влади в очах цілої нації також не має, бо самі українські монархісти кажуть, що його треба здобути.

Словом, виходить, як в народній пісні:

„Варилаби-м пироженьки,
Коби сир тай масло;
Корита би-м роздобула,
Як би мука була."

Так і українські поміщики-монархісти говорять до українського народу:

„Нехай українські селяни віддадуть нам землю і політичну владу,

„Нехай українська інтелігенція віддасть нам себе в руки, щоб ми могли з неї утворити державний апарат,

„Нехай і українське селянство і українська інтелігенція віддасть нам себе в руки, щоб ми могли утворити армію,

„Нехай ціле українська нація (отже передовсім селянство й інтелігенція) признає наш моральний авторітет,

„— А ми тоді збудуємо українську державу, в якій очевидно ми будемо панувати, а весь нарід буде слухати нас і працювати на нас."

Теплий кажух, тільки бачте, Не на мене шитий!"—

треба відповісти українському народови на се предложенне українських монархістів.

Українське селянство має землю, підставу своєї політичної сили, українська інтелігенція поможе йому наладити державний апарат, і українська держава збудується без помочи українських поміщиків-монархістів.

Що се діло важке і не швидко буде довершене, на се треба бути приготовленим, маючи на увазі, що сьому перешкаджають сильні сусіди-вороги, Московщина й Польща.

Сих перешкод не зменшили би українські поміщики, якби їм справді віддати діло будови української держави.

А при тім хто знає, чи ті вчерашні Москалі і Поляки, які тепер хваляться, що тільки вони одні можуть збудувати українську державу, завтра знов не воліли би помиритися з Польщею й Московщиною.

Бо й се треба сказати виразно: Липинський чи Леонтович чи Чикаленко можуть бути найбільшими українськими патріотами. Але та **поміщицька маса** на Україні, на якій опирається ідеольоґія українських монархістів, доси була **змосковщена і спольщена** і з українським національним відродженнєм не мала ніякого спільного, хиба те, що відносилася до нього ворожо.

Ми бачили, як за гетьмана Скоропадського та змосковщена поміщицька маса голосно говорила, що вона під фірмою української держави хоче на Україні підготовити акцію для відбудови передреволюційної Росії і як в кінці урядово проголосила се в відомій грамоті гетьмана з 14. падолиста 1918.

І нам кажуть вірити в її український державний патріотизм і віддати в її руки долю української державности! Чим вона заслужила на се перед українським народом?!

Та якби вона й дійсно була українська, — то й чи тоді вона змогла би збудувати українську державу. Чи можлива така українська держава, яка **мала би проти себе все українське селянство**, бож вона не буде стояти за державу, яка відібрала би в нього землю, щоб повернути її поміщикам?!

І кому потрібна така держава? Українському селянству — ні! Українській інтелігенції — також ні! Тільки нечисленній верстві українських поміщиків! Чого-ж українське селянство й українська інтелігенція мають іти під команду українських поміщиків?!

Ще слово про аргумент, що, мовляв, кожда держава зачиналася від земельної аристократії з монархом. Так, зачиналася, **в свій час.** Наша українська держава мала також такий період. Тільки наша земельна аристократія не змогла в тім періоді покласти сильні основи української державности.

Тепер ми з нашого виходить, що ми мусимо вертати до тих давних часів і зачинати з початку? Адже ми не живемо на відокремленім острові, тільки входимо в сферу життя, інтересів, розвитку цілого культурного світа. І будуючи свою державу, мусимо примінюватися до сучасних відносин, брати за вихідну точку дотеперішній розвиток.

Хліборобство зачиналося також від того, що просто патиком скородили землю і довгі віки минули, заки виробилася сучасна хліборобська техніка. Та тепер ніхто не буде радити молодому хліборобови вертати до патика чи хоч-би деревляного плуга, а порадить йому навчитися від разу сучасної хліборобської техніки.

Тільки в будові держави українські монархісти радять нам вертати до земельної аристократії з монархом.

Порада — добра **для них**, бо вони — се власне та бувша земельна аристократія, яка хоче відзискати землю і владу, — але для українського народу!

Всі нові республики в Европі борються з великими труднощами. Не дивниця, коли зважимо, що їм приходиться господарити й укріплятися на руїнах, які спричинила світова війна. Се зручно використовують монархісти. „Монархія давала нам добробут, республика принесла нам нужду!" — голосять вони. І в темнійших масах знаходять віру. Темний ум не думає про те, що та нужда, се власне спадщина монархії. Так творяться монархічні настрої прим. в Німеччині.

В нас, на Україні, грає знов особливу ролю те, що будова української державности потерпіла невдачу. Ідея республики — мовляв — не дала нам національної держави, спробуймо ідеєю монархії. При тім треба взяти на увагу, що загал для вихований в льояльности для Габсбурґів і Романових і республиканські ідеї доторкнулися його тільки по-верха. Се все сприяє аґітації монархістів. Вони знають, чого хотять: панування земельної аристократії над селянином, робітником, міщанином і інтелігентом. А люди ловляться на їх фрази про українську державність.

Про одного з українських соціяльно-демократичних діячів кажуть, що він десь раз мав сказати: „Коли Україна не буде соціяльно-демократична, то я не хочу ніякої!" Чи сказав він се, чи ні, — досить, що ті слова приписують йому і ставлять їх як великий злочин як йому так і цілій партії.

Українські монархісти говорять те саме, тільки обережнійше. Вони не кажуть просто, що ніякої иншої України, тільки України з пануючою земельної аристократії і монарха їм треба і що вони кожду иншу Україну будуть поборювати. Тільки стараються вмовити в людий, що ніяка инша Україна неможлива. Теорія українських монархістів має за ціль прикрити їх змагання до відзискання панування над українським народом.

В кінці ще одно: Оборонці монархізму, як в инших народів, так і в нас, походять передовсім з кругів земельної аристократії, яка, завдяки своєму матеріяльному й політичному положенню, має високу культуру. Хто, завдяки своєму маєткови і своєму політичному положенню має з покоління в покоління доступ до найвисшої освіти і державної ферми, тому не так важко вбрати змагання своєї верстви в принадну одіж наукової теорії. Та треба все дивитися, які інтереси ховаються за даною теорією.

Гайдельберг, 10. січня 1922.

Др. Михайло Лозинський.

НАУКА ГОВОРИТЬ.

Визначний вчений висказуючися про рибячий олій сказав, що натура дала світови „майже готовий корм".

SCOTT'S EMULSION

є найбогатший Норвежський рибячий олій, спрепарований в науковий спосіб, подібно як Натура виплекала тлущ в маслі. SCOTT-A не є неподібний сметані в густости, однак богато приносює його собі легше нім инші тлущі.

SCOTT'S EMULSION є згромаджений корм, який помагає держати здорове тіло. Попробуйте його.

Scott & Bowne, Bloomfield, N. J. 49-26

БЕЗПОСЕРЕДНІ ВІДОМОСТИ З ВЕЛИКОЇ УКРАЇНИ.

Недавно прибув з Одеси особисто знакомий одному членови редакції берлинського „Українського Слова", сотник української армії. Про тамошні відносини оповідає він слідуюче:

З погляду економічно-господарського, відносини в Одесі і взагалі в полудневих областях України не зазнали ніякого поліпшення. Як відомо, в наслідок страшенної посухи в Чорноморській бласти, не було буквально ніякого збору. Хліб вигорів на степу так, що не можна було розпізнати, чи на якійсь ниві посіяно було пшеницю, чи кукурузу, чи соняшники. Навіть трава вигоріла так, що худобу приходилося годувати позаторішною соломою та половою.

Одначе не вважаючи на це, ратункову акцію звертає радянський уряд не на ці страшно потерпівші области, а на области чисто російські. Московські окупанти перешкоджують самопомочи та приватній ініціятиві, з одного боку забірають і вивозячи хліб з середніх та північних областей України на російське Поволже і в Московщину, а з другого установляючи від часу до часу „заградительние отряди" з красноармейців та постійні такіж „отряди" з поміж лясих на поживу „комнезаможних", яких метою є не допускати перевозу хліба (а також насіння та паші), в полудневі голодом зачеплені области України. Тут не помагають ніякі посвідки ревкомів, чи исполкомів, чи продкомів. Одинокий ратунок — це викупитися, на що треба багато десяток чи сотень тисяч, відповідно до того, який груз везеться, — або скинути частину продуктів, та дати відчіпного заградільникам. Коли зважити, що такі „заградильние отряди" бувають по два-три на шляху кождої волости, а всі вони працюють на власну руку, і можна бути пропущеним десятьма „заградільками" а в одинайцятій пограбованим до нитки, то стане ясно, що і ті підкупства являються поміччю дуже проблематичної вартости.

І селяне здебільшого обминають „розбійничий шлях", так називають головні шляхи на яких установлено „заградільки" степами та ярами в ночі пробираються із купленим хлібом та насінням до своєї хати.

В Одесі на базарі можна всього дістати, але по казково високим цінам. Тисяча рублів вже починає виходити з мови (сторублівки вже давно ніхто не приймає), обортовою одиницею стає десять та стотисячка рублів. У кого не має мілінонів в' кешені, той пропадає з голоду.

Цілковита недостача опалу веде до того, що приватні і публичні будівлі, готелі, казарми та фабрики порозбірано на опал, і це діють безупинно далі як приватні городяне, так і урядові установи. З огляду на це диво і незрозуміло виглядають офіціяльні заяви комуністичного уряду про майбутню надвишку вугля та дерева так що буцім то сотні й міліони тисяч пудів можна експортувати за кордон. Одеса тої надвишки зовсім не відчуває. Не говорячи вже про огрівання помешкань, але на вариво щоденної їжі не можна роздобути палива, а коли й покажеться на базарі яка підвода з дровами аж з під Балти або Кривого озера, то треба платити на вагу золота. Школи та шпиталі без опалу.

Це все очевидно відноситься до звичайного трудового населення, бо „совбури" (совєтська буржуазія) почавши від ріжного рода комісарів, а скінчивши на „чекістах" сидять в гарно отоплених кімнатах.

Торговля в малих тільки розмірах. Найбільше відчинено „буфетів". Починають неміло відчиняти торговлі обувю та убранням та крамниці для заспокоєння необхідних щоденних потреб. Не вважаючи на офіціяльний дозвіл, та справа дуже поволі поступає на перед, бо перше нема гарантії, що кожної хвилини не поконфіскують всі товари під яким небудь претекстом, бо в большевицькі запевнення ніхто вже не вірить, — а по друге державна оплата за ведення торговлі така висока, що відбирає приватним підприємствам всяку змогу і охоту. За маленький буфетчик треба платити 100.000 рублів місячно приписано „налогу". В виду загальної дорожнечі і в наслідок нечувано високих „налогів", ціни по торговлям доходять до неймовірних розмірів. Довоєнні сказати, що одна пара солідно зроблених дамських черевиків коштує 1 міліон до 1,000,000 рублів!

Шкільництво знаходиться в найбільшому упадку. Кличі: „все для школи, для просвіти" стають пустим звуком. На ділі упадок освітнього рівня видко на кожному кроці і то не тільки на провінції але й у самій Одесі. Одеса мала поверх 160 шкіл, а большевицький уряд що так ніби дбає про освіту найширших мас, звів їх до 30 (трицяти). Населення примушене засновувати приватні школи. Таким чином вертаються давні „буржуазні предразсудки" в формі приватних гімназій, які свого часу покасовано та поперемінювано їх на „трудові школи". Оплата від одної дитини в приватній гімназії коштує на місяць 20.000 рублів.

Не дивлячись на галас про українізацію шкільництва — такої українізації на ділі не має. Навпаки. Українських шкіл в Одесі було вже близько 40. Большевики хотіли їх звести до 4, і з великим тільки трудом удалося задержати ледви 6 укр. шкіл. Український Інститут Народньої Освіти в Одесі під управою ректора професора Волкова русифікується з дня на день. Так само українські дитячі садки та площадки, які раніше так гарно і успішно розвивалися — тепер в занепаді.

Про матеріяльне забезпечення учительства нема що й говорити. Пайків не дістають, міжерної платні, яка не вистарчає на прожиття одного дня, місяцями не одержують, — тож і ходять нещасні виснажені, без убрання, без обуви і гинуть від чахотки, від холоду та голоду, або кінчають самогубством.

В Ісаїві, вознесенського повіту знаходиться філія одеського учительського інституту. Отже большевики арештували „були без ніякої причини всіх учителів і студентів тогож інститута (хіба за те, що вони Українці!) і передержали їх місяць в тюрмі, а кінець кінцем випустили заявивши, що це сталося в наслідок „недоразуміння". Одначе ізза того „непорозуміння" одного свідомого Українця-студента Ниждайна розстріляли, за те тільки, що якийсь повстанний отаман Малийш з яким він не мав ніяких зносин і цього йому не сказано, — був колись його шкільним товаришем.

Теперішні повстання в такій формі, як воно зараз відбувається, без відповідної підготовки, а головно без зброї та муніції, без забезпеченого запілля, тільки приносять українству шкоду. Напр. десь там коло Тирасполя маленька групка з двацяти людей перейшла Дністер і почала „оперувати". Очевидно багато вдіяти вона не могла, але це дало претекст ордеський чрезвичайці розпустити по цю подію до колосальних розмірів і розстріляти з цього поводу сотні й тисячі українських інтелігентів, селян та робітників, обвинувачених в зносинах із повстанцями та симпатиях до них...

Треба собі усвідомити, що ціла Україна залита Москвинами. В кожному другому-третьому українському селі стоїть постоєм батальон окупантської армії. А треба знати, що Москвини, виходячи з становища „єдиної неділимої" та бажаючи як найбільше добра вивезти з України, ставляться дуже дорожо до визвольного українського руху. Українські-ж частини або виведені поза межі України, або малесенькими групками порозкидані між російським військом.

Орієнтація широких мас українського народа починає прибирати конкретні форми. Вузко-партійна боротьба, яка довела Україну до теперішньої руїни — вже більше не захоплює широких трудових мас українського населення. Навпаки — замітна туга за сконсолідованим, упорядкованим державним українським життям. Почувається також бажання до відновлення традиційної української форми влади із гетьманом на чолі при найширших громадських вольностях.

РУХ У ВІДДІЛЯХ У. Н. СОЮЗА.

НОРТТЕМІТОН, ПА. Тов. „Укр. Січові Стрільці", від. 44, повідомляє, що звичайні збори відбудуться в неділю, 12. лютого, о годині 2-гій пополудни, в галі під укр. гр.-православною церквою. — С. Кудрик, секр.

ВУНСОКЕТ, Р. АЇ. Тов. „Вільна Україна" ім. Михайла Грушевського, від. 116, повідомляє своїх членів, що мітінг відбудеться в неділю, 12. лютого, в Лайсіюм гали під ч. 16 Мейн стр. Мітінг розпічнеться точно о годині 1-ій пополудни з тої причини, що по мітінгу зараз відбудуться збори. На той мітінг має явитися кождий член, бо є важні справи до полагодження. Будеться приймати нових членів без вступного до товариства, а до У. Н. Союза за 50 центів. Тож користайте з погоди і таким коштом станьте членом нашого товариства і нашої славної організації, У. Н. Союза. — С. Лемішка, предс.; Й. Джаман, секр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ШИФКАРТИ через ГАМБУРГ, АНТВЕРП, РОТТЕРДАМ, БРЕМЕН і ДАНЦІГ, продаємо по компаніячних цінах. Пашпорти виробляємо до одного або двох днів. Посилаємо гроші до краю в доларах або марках по найлекшім курсі з повною гарантією. По всяку інформації пишіть або зайдіть до: EUROPEAN STEAMSHIP AGENCY 115 FIRST STREET, NEW YORK, N. Y.

ЗАЧНІТЬ КУПУВАТИ ТЕПЕР

MAGNOLIA

і

STAR MILK

ЩАДІТЬ ПРЕМІЙОВІ КАРТКИ НА ЦІННІ ПРЕМІЇ.

Пишіть на котру небудь адресу на противній стороні премійової картки по ілюстровану премійову лісту. „Виплатиться щадити премійові картки".

ПРО ТОЧНІСТЬ МЕЖИ АМЕРИКАНСЬКИМИ УКРАЇНЦЯМИ І ПОНЯТТЄ ЧАСУ.

— Прийдіть на віче слідуючої неділі — кажу я одному громадянинови з Ню Йорку.

— В котрій годині? — питає він.

— О пів до третої — відповідаю я.

— О, то на четверту „буде досить" — каже він.

Не дивуюся дуже йому, бо його так навчили дотеперішні аранжери, суфлери, бесідники, предсідателі. Забули, що годинник є на те, щоби після него орієнтуватись і означувати час зібрання, концерту, представлення, мітінгу. І нашому громадянинови навіть дивно, коли хтось скаже йому, що друга година є друга, а третя є третя. Він привик думати, що як віче є о другій, то він має прийти „десь по третій", а як о пів до третої, то „десь коло 4-тої вистарчить".

А кілько часу тратять через те ті, що прийдуть на час? А як нечемно виглядає давати на себе чекати другим людям?!

Колись, як я був у Філядельфії і став головою якогось комітету, то члени з правила спізнялись о 1 годину на засідание. Я питався чому? Може невідповідна пора, то я буду заповідати мітінги одну годину пізнійше.

— Се ніщо не поможе — кажуть мені люди. — Ми так привикли.

Але я вперся. І люди зрозуміли. На третє засідание прийшли члени комітету чверть години перед часом.

Недавно запросили мене Філядельфійці на велике віче. Я приїхав на час. А провідники філядельфійської громади хотіли розпочинати віче точно в означений годині. На се я сказав, що французька чемність вимагає дати 5 мінут часу на занятте місць. І зачалося віче з 35-мінутовим опізненем.

Нюйорчани! Філядельфія Вас завстидала. Найблизше віче в Ню Йорку нехай зачнеться о годині 2.35, замість 2.30. Се буде величезний поступ. А ми всі прецінь хочемо бути поступові.

Др. С. Демидчук.

ELMIRA, N. Y.

Заходом **Укр. Громади** в Елмайра, Н. Ї., відограється **дня 26. лютого,** оперетка **НАТАЛКА ПОЛТАВКА,** получена з **КОНЦЕРТОМ,** в гали Majestic при West Market St. Початок точно о годині 3-ій пополудни і 7-мій вечер. Вступ: 35, 50, 75 і $1.00. Сим запрошується всіх Українців місцевих і до околичних. — КОМІТЕТ. 33,39,45

ВІДЖИВЛЮВАННЄ

є першою природною помочию для тіла в случаю немочі.

ЕМУЛЬСІЯ SCOTT-A

неперевершена в чистоті і досконалости є средством поживним, які рідко стрічається.

Scott & Bowne, Bloomfield, N. J.

— ТАКОЖ У ФАБРИКАНТІВ —

KI-MOIDS

(Таблички без зернисті)

НА НЕСТРАВНІСТЬ

20-LSK

Ч. ВІЛЬШЕНКО.

ЮРА ГОТИЧ.

ПОЕМА.

(Дальше).

IV. БУРЯ.

Плуть, минають знов дні,
Всі понурі, сумні,
Всі повиті горем, журбою;
Лиш як внучка прийде,
Мов ця зірка зійде,
Виносить сяйво розради з собою.

Він тоді ожива,
Мов легшає журба,
Мов із горя душа омиваєсь,
Мов цілюща роса
Вилий цвіт підняла,
Так в старого душа поновляєсь.

Але кількох то днів
В самоті він провів
І провести ще кілько прийдеться,
Кілько горя, терпінь —
І журба моя на тінь
За ним ходить: „Чи все це минеться".

І Зневіра сумні
Сіє думи в душі:
„Все минеться, як світ цей покинем,
Та не бачить тобі,
Сонця Волі! Ні, ні!
Ти в кайданах на той світ полинеш.

І мов скеля важка
Давить Юру журба
А Зневіра мов люта гадюка
Все і все серце ссе,
Обезсилює все —
А безсилля?! Чиж є більша мука?!

Люту Кривду терпіть,
Побороти хотіть
А в Безсиллю тенетах страдати
І стоять мов без рук —
Ах, не мука всіх мук,
Тим хто в серці огне не затратив.

А в старого душа
Вся пожаром пала
За Народ свій, за Рідну Країну
За цю Правду святу
Душу давби свою,
Щоб у рай міг змінити руїну!

І мов скеля важка,
Давить душу журба,
А тут внучки чогось не видати!
Довгий, довгий вже час
Не-була ані раз,
Дідусеви розрадоньку дати.

Ясним сонячком тим,
Видом тим молодим
Хмари горя з душі геть прогнати,
Озарить, освітить,
В серце віри налить,
Внуки дармо ній ждем-не видати!

І нова знов журба:
„Може вже і нема
В мене внуки, в катів диких руки
Впала може уже
І вже тут не прийде?"
Журба родить нові осьтак муки.

Хмара смутку вкрива
Душу й давить журба,
А з ним рідна сумує природа:
Хмари йдуть, йдуть, пливуть,
Горам бурю несуть,
Утікає з гір сонце, погода...

Люта буря буде,
Вже вихор, гуде,
Вже в трівозі й смереки й ялиці,
Цвітка криєсь в траві,
Утікають звірі
В кринки, в гнізда криються птиці.

А деж, старче, тобі
Скритись? Буря в душі
І навколо вже буря лютує!
Де ти захист найдеш,
Де безпечний будеш?
Де спокій твій, де він заночує?

Де? Де все, як журба
Він розрадя шукає:
Край старої подруги-ялиці!
Вона його прийме,
Вагу тути зніме,
Скине камінь кремінний, журщі.

Він роботу кида,
Поспішає туда
У колибу край друга-ялиці,
А з ним знова вже йде,
Ліс вже громом гуде,
Небо крають мечі-лискавиці.

Хоч старий, а спішить,
Вже ось-ось добіжить,
Нараз лискавка небо вповила,
Освітила усе,
Грім грозою гуде,
Все трівога довкруг наповнила.

І дідусь хвильку став,
Мимохіть задрижав,
Якась сила його припинила!
Грім затих — перед ним
Тільки куриться дим,
Сплятина повітря сповила.

Доп утух у щож мить,
Юра крутом глядить,
Зір шукає ялиці-подруги;
Втім немов занімів,
Як стовп — здеревів,
Серце мов відказало послуги!

Вже подруги нема!
Грім розбавив життя —
Обсмалена лежала, роздерта
І обдерта з кори
На вогкій на земли,
Легко гиляям в колибу оперта.

Довго вімо стояв,
Аж нараз заридав:
„Боже, Боженьку мій милостивий,
Лиш вона ще мні
Остала в самоті,
Ти шори ній в ще вуеся щасливий!

„І її Ти забрав,
Так мене покарав...
Ах, защо така лютая кара?!
Що я? Що провинив?
Що на це заслужив!
Краще, легше, щоб я був на марах!"

„Краще скін, краще смерть,
Дотерпівся вже в щерть
І навіщо ці всі мої муки?
Нащо здались вони,
Вже я мні час туди,
Де край силі вже горя й розпуки".

„Не діждуся вже я
Що Вкраїна моя
Буде вольна, могутня, щаслива;
У ярмі в ворогів,
Диких, хижих Лахів
Мій народ вже робити-ме жива".

І всі мрії мої
Наче дим той горі
Люта дійсність змарнує, розвіє...
Смерти, Боже мині
Дай отут в самоті
Або ти не кидай, о Надіє!"

Так старець сумував,
У відчаю ридав,
Бо ніч чорна зневіри хопила
Усу душу старця,
Лиш узрів без життя
Що подругу, що біль з ним ділила.

Аж тут сонце зза хмар
Подало землі в дар
Те промінчко тепле та ясне.
Враз Надія тота
У душі ожива,
Що ніколи в людини не гасне.

„Потерпи, потерпи,
Прийдуть кращі часи
І як сонце це ясне засяють,
Встане сила нова,
Розвалиться тюрма
І свободи нам сурми заграють".

Ми навчені цей раз
У великий наш час!
Згоди шляхом до Сонця підемо
Тай у вольній семї
Як брати, як свої
Ми щасливо уже заживемо,

Правда вічна, свята,
Хоч далекій потопта,
Все вкриває вона зло переможе,
Лиш мині Ти діждать
Оглядать благодать
Волі дай, о великий наш Боже!

Так старець знов благав,
Знов Надію витав
Тільки сонце на небі засяло,
Та ялиця мертва
Знову жаль призвала:
„Лиш Тебе вже для мене не стало!"

І знов смуток насів,
Чиж забула вона
Свого діда, чи що за причина?
Не забула! О ні!
Тамо, там плаче горі —
Мов на лапи, так мчиться вівчина!

Аж поглянув у дім,
Мов дітвора, в окіл
Гаджуджки молоденькі зростали,
Свіжо вмиті в доці
Грались в сонця сяйві,
Вкруг розбиту сосну окружали.

І знов враз у старця
Зник десь смуток з лиця,
Він почав знов себе розважати:
„Робить місце старе,
Щоб нове, молоде
Мало де виростать проживати!"

„Нам не слід сумувать,
А трудитися, дбать,
Щоб нащадкам їх діло влекшити,
Як не ми, то вони
Розвалять всі тюрми,
Щоб на волі, як люде зажити!"

У великий цей час
Чей згадають і нас:
„Вони нам волі шлях протоптали,
Бо у хвилях грізних
Не подавсь ніхто з них,
Наче скеля за нарід стояли".

„Під храм Волі вони
Фундамент дали,
А ми тільки дахом завершили".
Так чей скажуть про нас
У великий цей час
Як повернем на труд цей всі сили.

Так старельний думав,
Нові мрії снував
І Надії нові бачив зорі —
Ах, трудяще життя,
Така сила твоя,
Що не зборе тебе я люте горе!

Труд і Праця усе
Переможцем буде
Правді шлях до побіди отворить,
Бо де Труд там Любов,
Там Незгода оков
На Народ, на Свободу не творить.

Лиш Безділля усе
В край Незгоду зове
Помагає Народ закувати,
Тож хто Волю цінить,
Мусить Труд полюбить
І цвіт Згоди-Любови плекати.

V. ВТЕЧА.

І минають знов дні
І погідні й бурні,
А внука з села не приходить!
Дармо дід скоросеїт
Щоб з села іде водить і водить.

Не приходить, нема!
Чиж забула вона
Свого діда, чи що за причина?
Не забула! О ні!
Тамо, там плаче горі —
Мов на лапи, так мчиться вівчина!

Ось примчала уже,
Вже в обіймі паде
Внуку дід вже пестить, пригортає.
„Що чувати у вас,
Чом так довгий ти час
Не була?" дід журливо питає.

„Чи забула мене,
Чи що може лихе
Із села у перше не пускало?
Тут край мене сідай
І усе повідай,
Бож я ждав тебе, синку, немало!

І присілось дівча
Тай у тій слова
Все йому почало повідати:
„Я давно тут шрийшлаб,
Та, діднюю, Лях драб
Так стеріг, що ні виглянуть з хати.

„Пробувала нераз,
Та у кождій я час
За собою Ляха все узріла;
Я вертала усе,
Бо де ви живете,
Я їм зрадить ніяк не хотіла".

„А я сьогодні, як я
Тільки з хати пішла,
Вже за мною невпинно стежили,
Але'я лісі я їх
Враз змилила усіх
І мабуть, що стежити лишили".

„А як далі стежать
І самітну схватять
Їм захочесь, як будеш вертати?
Краще було не йти
Ніж в дорозі біди
Малаб ти ще собі напитати!"

„О ні, дідуу, цього
Не боюся ніщо,
Нехай вітра у полі шукають,
Та я мусіла йти,
Щоби вам донести,
Що про вашу крийбку вже знають.

„Що вам конче тікать,
Глибше в горах шукать
Вам Кривки та захисту треба
Бо як ні, тут прийдуть
І ніцель вас вимуть! —
Треба дбати вам, діду про себе.

„Бо чванились Ляхи,
Що вже знають, де ви
Перед ними скриваєтесь, діду.
„На медведя ідем,
Його в Гаврі візьмем!"
Командант говорив „Я сам піду!"

„Тільки вчуля я це,
То покинула все
І до вас тут, дідуню пігнала.
Ви як стій відси йдіть,
Кращий захист найдіть,
Щоб вас тутки Ляхи не застали".

Задумався старий,
Скривив осміх гіркий
Його усть, скривив якось чудно:
„Мов збержка тота,
Чубаю так я,
Ревна злотою лопоши будно.

„Але треба тікать,
Краще в дебрах сконать,
Як у ляцьку неволю дістатись
Хоч і смерть ждалаб тут
Та на божий я суд
Вольний стану, не буду стидатись".

„Я тепер знаю аж,
Чому Довбуш той наш
Від Ляхів в горах-дебрах ховався,
Бо він Волю любив,
Бо він Волі служив
Бо до бою він з Кривдою взявся.

Так міні утікать,
Не життя щоб спасать,
Але вольним, щоб згинуть як треба.
Воле, Воле свята,
Дам за тебе життя,
А без тебе не хочу і неба!"

Так старий говорив
Тай внуку тулив
До грудей, що невпинно ридала,
Його руки страй
Обхопивши обі,
Цілувала, сліми обливала.

„Таке, діду, таке
Наше горе гірке,
Вам на старість куточка не має
І за що то, за що
Усе горе тото,
За що Бог нас Лихами карає?"

„О, дитинко моя,
За що знаю вже я:
Бо Незгода розсілась між нами,
Ошоломила нас,
Обезсилила враз
І ми найшлися Лихам під ногами".

„Алеж кажуть нема
В світі білому зла,
Щоб на добре не вийшло в останку;
Може й лихо тото
Вийде нам на добро —
Пройде Ніч, ми діждемося Ранку".

„А вже певно тоді
Ми навчені в біді
Згідно хату підем будувати,
А у Згоді сильні
Не дамо вже її
Ворогам забирать і топтати".

„А і ворог вже сам
Не відважиться нам,
Як побачить, що ми всі у згоді,
Її пробувати що брать,
А буде радше дбать
Найти признань у наших народі!"

„Бо хто згідний — сильний!
Того світ знай цілий —
І цінить і над всіх поважає
І боїться також,
А в потребі, як мож,
Із ним дружби для себе шукає".

Так дідусь повідав,
А потому подав:
„Я піду тень у Біду Печеру,
Мов у Гаврі медвідь
Буду там я сидіть,
Шукчуть я у шоре уберу

„А я діду до вас
У вільний кождий час
Буду все заходить, забігати,
Вам харчів принесу,
Кілько зможу візьму,
Щоб вам голоду, діду, не знати".

„Тепер бігти міні,
Щоб за сонця в селі,
Ще могла я, дідусеньку, стати!
„Ну, прощай, ну, прощай
Тай мерщій повертай
До моєї нової „палати".

І дівча мов стріла
Мчить плаєш до села,
А дідусь ще стоїть задумався
Аж зірвався нараз:
„Треба йти вже сейчас,
Щоб я в сіни Ляхві не попався!"

І що в вкоїдні лиш мав
У бесаги зібрав
І подався у глиб Верховини.
За ним бір зашумів,
За ним звір заревів,
Говір-щебет послався пташини.

(Дальше буде).

КАРНАВАЛ І БАЗАР В НЮ ЙОРКУ

Вечерами почавши від 10. до 25. лютого 1922 р. буде відбуватися в галі парохіяльній під ч. 28 Іст 7-ма улиця Базар, а забави з танцями і ріжними несподіваними в Народнім Домі під ч. 217 Іст 6-та улиця, вечерами 13-го, 14-го і 16-ого лютого б. р. Вступ на Базар вільний. Запрашаєся всіх з Ню Йорку і околиці до як найчисленнійшої участи. 31,33

Комітет базаровий.

ГАМБУРГ

Просто з Ню Йорку до

ГДАНСЬКА І ВАРШАВИ

новими кораблями

ORBITA Feb.17, Mar.31, May 12
ORDUNA Mar.3, Apr.14, May 26
OROPESA Mar.17, Apr.28, June9

Каюти для женщин і родин.

THE ROYAL MAIL STEAM PACKET CO.
26 Broadway, New York
117 W. Washington St., Chicago
або у місцевих агентів.

ПІДРУЧНИЙ (КИШИНКОВИЙ) КАЛЄНДАРИК

на звичайний рік

1922

в тривалій циратовій оправі.

Ціна 10 центів з пересилкою.

Пишіть на адресу:

„SVOBODA",

83 Grand Street, Jersey City, N. J.

БАЛТИЙСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ

„ВПРОСТ БЕЗ ПЕРЕСІДАННЯ З НЮ ЙОРКУ ДО:

ГАМБУРГ	В клясі	$103.50	
ДАНЦІГ	„ „	106.50	} + 10 податок
ЛЕҐАН	III. кл.	110.00	

ЗНАМЕНИТІ КОРАБЛІ-ДВОЦРУБОВЦІ ВІДПЛИВАЮТЬ
„ПОЛЬОНІЯ" - - - - 22. ЛЮТОГО
„ЕСТОНІЯ" - - - - 8. МАРТА

Тепер нові прямі лінії між Ліґан — Данціґ — Галіфакс, Канада.
Звертайтеся місце у наших уповажнених аґентів у вашому місті, або
BALTIC AMERICAN LINE, Inc., Gen'l. Pass. Agents, 9 Broadway, New York, City

НАЙБІЛЬША ДЕШЕВІСТЬ В ІСТОРІЇ ГАРМОНІЇ!

Нагадуємо високих рот при нині, ми закупили запас гармоній від одних з найбільше знаних фабрикантів в Европі. Гармонії що тільки надійшли і що в самому спродали їх до меньше як половині їх звичайної ціни. Гармонії ці суть молодого Італійского, гарно надовнені, знаменито настроєні і вкладені роки.

А 20—10 клявішів,	4 басових	60 сталевих тонників		$ 9.95
В 20—19 клявішів,	8 басових	116 сталевих тонників		$12.75
С 20—21 клявішів,	8 басових	124 сталевих тонників		$14.95
D 20—21 клявішів,	12 басових	144 сталевих тонників		$18.45

МИ ОПЛАЧУЄМО ПЕРЕСИЛКУ

Памятайте, що ці гармонії не можуть бути наслідувані навіть за подвійну ціну. Се є ваша нагода. Вишліть своє замовлення сейчас, заки наш запас не вичерпаєть.

Наліпшіть число і шину гармоні. За замовленням вишліть лише $1, а решту заплатите посередник при отриманню гармоні. Завододелне гарантуємо. Коли не будете вдоволені з замовленої вами гармоні, ми заверемо ваші гроші.

THE
H. ORIOL CO.
15 PARK ROW
NEW YORK, N. Y.

$3.15

ЖОВНІРСЬКІ ТАНІ ЧЕРЕВИКИ, ЛИШ $3.15

Тут є спосібність купити добрі $6.00 мужеські черевики за $3.15. Черевики зроблені з мягкої шкіри, високої шкіряної підошви і дуже сильних запятків, шкіра спеціяльно заправлена проти квасів і брудів. Знаменині до роботи. Замовіть пару сих доброї якости черевиків.

НЕ ПОСИЛАЙТЕ ГРОШІ.

Лише пришліть своє імя, адресу і міру а вишлемо Вам ті подивлялові черевики на пробу. Заплатіть почтареві $3.15 і оплату, відтак подробуйте їх. А коли уважаєте що вони не варта ці гроші, дрішліть їх назад а ми заверемо Вам ваші гроші.

International Commercial House, Dept. S.-125
210 Second Ave., New York City

УКРАЇНСЬКА ФАБРИКА СКРИПОК.

ВИРОБЛЯЄ НАЙЛІПШІ СКРИПКИ З НАЙЛІПШОГО ІМПОРТОВАНОГО ДЕРЕВА.

ПОСІДАЄМО НА СКЛАД ВЕЛИКИЙ ВИБІР СКРИПОК КРАСНИХ — НІМЕЦЬКИХ І ЧЕСЬКИХ. — Продаємо до цінах подрібних і гуртових. — Приймаємо в направу всякі ушкоджені скрипки, поправляємо старі як і другі інструменти. — Продаємо дерево на скрипки і другі части входячі в обсяг скрипок. — Гарантуємо наші скрипки, а в разі одержаного недовольний звертаємо гроші.

Гроші належить висилати на почтовий мoні-ордер, експресовий переказ або готівкою в реґіштрованім листі. — На жадание висилаємо цінник.

Поручаючись ласкавим зглядам української публики остаємось з поважанням Павло і Іван Гуменюк.

У всяких справах належить відносити ся до:
HOMENICK BROS., Violin Shop, 168 E. 2nd St., NEW YORK, N. Y.

Telephone Circle 1418

АВТОМОБІЛЬОВА ІНСТРУКЦІЯ.
Як Ви є без роботи прийдіть до нас і навчіться фаху щоб не потребувати оглядатись всі за звичайною роботою. Навчіться добре платного фаху, зароблюючи від 30 до 50 дол. тижнево. Одержаню свідоцтва вже гарантуємо.
ПАМЯТАЙТЕ що заки видасите гроші на науку прийдіть і заслухайте інформацій від нашого інструктора оглядуючи рідночасно наші автомобілі і переконайтеся як учимо наших учеників.
AREA AUTO SCHOOL, 146 West 56th Street, NEW YORK CITY

МИХАЙЛО КЛИМ

НОТАР.
Продає шифкарти на всі лінії.
Спроваджує Родини з краю.
Виготовує асиґнати, полагоджує всякі справи правничі і нотаріяльні.
Продає і купує доми, ноти, фарми.
Виробляє позички на доми, переводить куплю і продажу домів, виробляє контракти.
Асекурує будинки і посуди домові.
Посилає гроші до краю, скоро і безпечно.
Повірені йому справи полагоджує точно і совісно.
По всякі інформації звертайтеся лично або листовно до:
MICHAEL KLEM 4934 So. Ashland Ave., CHICAGO, ILL. Telephone: Prospect 5008.

КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ! ЧЕРЕЗ КОРОТКИЙ ЧАС БУДЕМО ВИСИЛАТИ

4 КАЛЕНДАРІ на рік 1922 за..... $1.50
Ілюстрований календар Т-ва „Просвіта" по 75 цнт. — Календар Гарасима Чорнохліба по 60 цнт. — Календар Укр. Нар. Союза по 60 цнт. — Підручний календарик по 10 цнт.

Всі повисші календарі вишлемо за $1.50.

Пишіть на адресу:
„SVOBODA", 83 Grand Street, JERSEY CITY, N. J.

Григорій КУНАШЕВСЬКИЙ

ПРЕДСТАВИТЕЛЬ ВСЯХ КОРАБЕЛЬНИХ ЛІНІЙ.
Шифкарти на всі найвигіднійші Кораблі.
Старанна опіка для родин.

Родині! Бажаєте святкувати в краю надходячі СВЯТА, старайтесь замовити собі місце до відїзду, подаючи число відповідних з кождим днем зростає.
Бажаєте вислати грошеву поміч оставшій в краю рідні, вкористайте ці сейчас, щоб рідні Ваша змогла в час еще на СВЯТА такі справити.
За всякою порадою повинні відносити з повним довірєм до знаної Ваґонарної фірми, тая все полагоджує точно і ретельно
G. KUNASHEVSKY, 179 E. 3rd ST., NEW YORK, N. Y.

ГОЛОД І ХОРОБИ В РОСІЇ.

Жиру кривлиці жахливих відносин в голодних ґубернях Московщини приносить послідне звідомлення Д-ра Генрі Бікекса, головного організатора американської медичної допомоги в Росії.

„Американська Допомога Адміністрація" — пише Др. Бікекс, правдиве вже в Москві, Петрограді, Казані, Симбірську, Самарі, Уфі, Оренбурґу, Саратові і Царицині, та всю в напруженну діяльність і всі матеріяльні засоби вичерпувала доси боротьба з голодом. Медичну допомогу почато щойно того місяця в Москві, Петрограді, Казані, Самарі і Уфі, вислано медичні припаси до Саратова, приготовано висилки для Царицина і Симбірска і боротьба з хоробою почнеться там сейчас, як лише прийдуть американські лікарі з Парижа.

І що до голоду і що до хорів — на очах все йде до гіршого. Зима перепровила міру людських терпінь. Харчі, де вони ще були, вичерпались до решти. Єсть дже пістю, що голодні люде їдять котів і собак, єсть навіть чутки, доси не справджені, про людоїство в самарській ґубернії. Навіть на слідуючий рік мало надії. Морози тяжкі а сиґу мало, і єсть небезпека, що зимові засіви перемерзнуть.

Ціну швидко йдуть в гору і також раптово рубель губить свою вартість. Коли ми приїхали сюди в вересні, курс був 68.000 рублів за одного долара. Тепер урядовий курс 200.000. а в неофіціяльній виміні можна дістати навіть 300.000 рублів за долара. Коли взяти на увагу, що 600.000 рублів єсть пересічна місячна платня робітникам навіть в Москві, що фунт муки коштує 16.000, фунт мяса 18.000, фунт цукру 50.000, фунт масла 60.000 „пайнт" молока 10.000 рублів, — то очевидно, що люде бідують і недоїдають всюди, а не лиш в тих округах, де посухи і неврожай спричинили справжну масову голодову катастрофу.

Дерева, якого в Росії загально уживали на топливо і для варення, тепер не можна докупитися і більшість мешканців сеї зими зовсім не опалюється. Навіть води по містах дуже мало і буває, що й зовсім немає, так як нема чим огрівати водопроводів. Ізза недостачі топлива і води не можуть функціонувати ні кліники ні шпиталі. В Петрограді власти мусіли замкнути всі окрім пяти, які очивидно міяк не можуть захистити тої маси хорих, що занедужують зимою.

Хороби поширюються. В Карелії кинулася пошесть різчи. В Казани зявилася азійска холера. Інфлюенца не переводиться і поворотний тиф котиться по всій Росії. З усіх сторін просять нас, щоб допомогти, то покищо нашу діяльність ми мусимо обмежити до голодних ґуберній. За послідний місяць ми вислали в Самару, Уфу, Казань, Саратов, Петроград і Москву 685 скринь ліків і 1.162 скринь з шпитальними припасами, інструментами і одіями. Наші окружні лікарі роблять огляд усі шпиталів і лічниць та розділюють припаси і медицини в міру потреб. В Самару так заосмотрено двайцять вісім шпиталів. Тамже д-р Дейвенпорт построїв приют для 800 дітей і кожім того 1.800 дітям було дано зимову одежу, щоб могли виходити з хати і харчуватись в кухнях Американської Допомогової Адміністрації.

Епедемія тифу не перестає в Росії отсе вже третий рік. В послідним році зареєстровано пів міліона случаїв хороби, та те чисто представляє лише половину усіх занедужань. Сеї зими пошесть поширюється в богато острійшій формі, та доси уряд не поробив ніяких заходів для її спинення. Дезинфекційних средств дуже мало, а дезинфекцийні апараты зовсім нема. Ми спровадили вже значну скількість мила і дезинфекційних засобів та стараємося добути від французького уряду апаратів для дезинфекції. Всюди бідність і брудь і в дотеперішних умовах пошестям не було ніякого стриму".

МАСТЬ SERYSIA I. M.

Усуває в протязі кількох днів гемороїди, ревматизм, всякі прищі, сверблячку і висипку.

Прийшов час, що кождий має спосіб мучитися з всяких шкірних неуків при помочи масти Серуськ. Масть Серуськ прийшла до опатентованого Вашінґтоні. Я терпів від 1908 р., ходив по всяких лікарях, і не помагали жадні мені приписовані ліки. Я взяв сам себе лечити. Скидав ріжного роду мелянини, робив масть і натирав своє тіло. Аж по двох роках практики вдалося мені відшайти масть Серуськ. Масть Серуськ усуває з мене гемороїди, ревматизм і сверблячі прищі в протязі кількох днів. Я ручу що ся масть кождому терпячому поможе на згадане вище. Ціна за слоїк $1.50. Висилається тілько по отриманню належности. Замовлення прошу слати під адресу: Serysia Syringe Co., 78 Saint Marks Place, New York City. Поодукується здібних аґентів. 30.3.4

ДО КРАЮ

можемо вислати кождого хто схоче працювати на кораблі кілька годин денно при легкім занятню. Пашпорти на виїзд полагоджимо по прибутю до нас. Звертіться до:

GREENWICH LABOR AGENCY,
129 Greenwich Street,
New York, N. Y.

СПЕЦІЯЛІСТ НЕДУГ МУЖЧИН І ЖЕНЩИН

ГОВОРИТЬ ПО УКРАЇНСЬКИ
ЛІЧИТЬ ВСІ ХРОНІЧНІ ЗА-СТАРІЛІ СЛАБОСТІ МУЖЧИН
ЛІКАРСЬКА ПОРАДА ДАРОМ.

Dr. ZINS
110 EAST 16th STREET,
NEW YORK

Годин приймати: від 9. рано до 8. вечер, в неділі від 9. рано до 4. пополудни.

ВІД 10. СЧУЧИ С. Р.
ДОК. МЕД. МУСІЙ КАДЕНЬ
50 ST. MARKS PL. (8th St.)
коло Другої Евеню
буде приймати щоденно від 11—1 дополуд. і 6—8. вечер. В неділі і свята 9—1 дополуд.
Телефон: Dry Dock 1118.

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
С. М. КАУФМАН, М. Д.
СПЕЦІЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ І ВНУТРІШНИХ НЕДУГ І ЖІНОЧИЙ.
Години приймати від 9. рано до 8. вечер, в неділі до 4. пополудни.
111 E. 7th ST., NEW YORK, N. Y.

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ
спеціяліст зі старого краю. Лічить недуги мужчин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає безплатну поміч порадну.
DR. B. HOHENBERG
304 — 2nd AVENUE,
между 17. и 18. улицею
NEW YORK, N. Y.
Години приймання: від 9-ої рано до 8-ої вечер.
Телефон 1880 Stuyvesant

ЧУЙТЕ! НЮ ЙОРК, Н. Й. ЧУЙТЕ!

Чистий дохід призначений для українських сиріт після Тернополя, українських інвалідів війни та убогої молодіжи на студиях поза межами України.

„ДРАМАТИЧНО-СПІВАЦЬКИЙ КРУЖОК
Т-ВА „УКРАЇНСЬКА БЕСІДА" В НЮ ЙОРКУ
відограє

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 12. ЛЮТОГО 1922 Р.
В КОНЦЕРТОВІЙ ГАЛИ УКР. НАРОДНОГО ДОМУ,
217-219 East 6th Street, New York, N. Y.

сільну оперету в 3. дяк. А. І. Нагорнянського

ОХ! НЕ ЛЮБИ ДВОХ!

Режисер: С. ФЕСОЛОВИЧ. 38-34

Вступ: 75 центів. Початок точно о год. 7-мій вечером.
На закінчене ВЕЛИКИЙ БАЛЬ. Музика добірна.

ГРОШІ ДО РІДНОГО КРАЮ

не посилайте в листах по тепер цензурі; не переїзжайте знакомим до можуть їх обрабувати і вашу працю пропасте — висилайте свої гроші тільки через свої рідні інституції — Американсько-Українську Банку одному українському банкирови в Америці і Европі і Галицкий Банк Гіпотечний у Львові, котру то інституцію наше Бюро рекомендує на Америку. За гроші ми вам гарантуємо що будуть доручені до рук тимчи без жадних клопотів. Гроші призначені на добродійні цілі пересилаємо безплатно, як свою народну дещицю.

ПІДПИСАЙТЕ до краю і з краю до Америки продаємо на всі корабельні лінії. Полагоджуємо спорадні справи, як контракти, пашпортовки і т. и. скоро і дешево. Виробляємо пашпорта і пояснюємо кождому раздаємо як можна вернутися назад до Америки. Незабудьте що наш народний обовязок кажде всіх нас підтримати свої українські інституції а не чужі. Адресуйте:

AMERICAN UKRAINIAN BUREAU, INC.
520 E. 6th Street, NEW YORK, N. Y.
322 N. 8th Street, PHILADELPHIA, PA.
ЗА УПРАВУ БЮРА: — АНТІН ПАШУК, пред.

ДОПИСІ

НОРТГЕМПТОН, ПА.

Дещо з життя нашої громади.

Як довго в Нортгемптон, Па., жиють наші Українці, то ще не було тут такого живого народного і просвітного життя як тепер. Насамперед, аби не тиняти по німецьких та жидівських галях, побудували ми собі велику і просторну галю, до котрої кождого кождого вечера почитати, поспівати та подискутувати. І кождий Українець взяв собі се за ціль свого життя. Хоч як то наш чорнороб наробиться при тім камінню або цементі, то всетаки кождий спішить по вечері до читальні, аби там щось почути нового та дечого навчитись. Ба, і наші діти-школярі не зістаються позаді, а ходять кождого вечера на дві години до школи і вчиться добре читати, а навіть на скрипках грати. Ми старші знова вимося раз на місяць представлень і відограємо одну місяця одно.

Найголовнійше в нас то наша читальня „Просвіти" ім. Івана Франка. Тут треба взяти під розвагу, що ми не тілько читаємо і дбаємо про себе самих, але кождого власне вечера дискутуємо над тим, як би то помагати нашому рідному поневоленому народови в стрім краю видобутись на волю з ліцької кормиги.

От мали ми недавно віче в справі позички, на котрім реферував о. др. М. Копачук. В той час декотрі наші Українці закупили за кількадесять долярів бондів Галицкої Держави, але то всьо замало, бо наші Нортгемптонці давнійше знали ліпше дбати про своїх рідних, як тепер.

Тут у нас ніде не знайдеться такого, котрий читав би більшевицькі „Щоденні Вісти", одначе якась зараза єсть: в особах двох (не більше) большевиків, котрі все і всюди кричать: „Не давайте, не купуйте Петрудиничевих бондів!" Один з тих крикунів дістав уже такого копняка від громади, що опинився десь аж коло майнів, а другий ще ходить до нашої читальні. Коли зайде яка дискусія за рідний край, або як помогти своїм бідним земляком, то він зараз встає і давай реґіти на цілу галю, що всі вони не мають за що жити, а не то бондів купувати. А Петрудиничев, коли добрий і хоче добра свому народови, то хай не сидить у Відни, а нехай іде до Львова... От і така то його бесіда все.

Гов, таваріш! Не маєш ти чого тут тиратися! Іль по ти до краю, до Галичини, і заверні там так, як тут ревеш у галі. Там ти увидиш, що з тобою зроблять. Ляхи!...

Ми, Українці, котрі гуртуємося в хуженній галі і в читальні „Просвіти", не возволяємо на те, щоби нас такий як цей большевик мав за пс водити і большевицький комунізм у нас напомповувати. Проч з дешевою Бронштайном-Троцьким! Ми-всі як один є за тим, аби помогти своїм рідним і свому краєви. Тож до діла святого мусом станьмо, скликмо народне віче і розкуєм бонди рідного краю. Сим ми докажемо, що знаємо цінити те, що наше!

Член читальні „Просвіти" ім. Івана Франка.

ЯКІ ВИМОГИ СТАВИТЬ КАРПАТО-РУСЬКА ПУБЛИКА ДО УКРАЇНСЬКОГО ТЕАТРУ.

Український національний театр на Підкарпатській Руси явище нове. Воно стало можливим тільки з того часу, як совакуплом української землі вилилися знід мадярської опіки. Наші земляки з Підкарпатської Руси-України мають змогу знайомитися з національним українським театром, репертуаром на виставах трупи, що стоїть під управою такого мистця, як М. К. Садовський. Тим цікавіше довідатись, яке враженне робить сей театр на місцеву публику, які вимоги, які побажання ставить вона щодо нього. Деяку відповідь на се дає статя „Замітки з публики", надрукована в ч. ч. 2—3 ужгородської „Свободи". Передруковуємо з неї найцікавійші уривки:

„Кожда незлобна людина мусить признати, що задача нашого театру тут на найдальше визначеній части руської території, яка тепер стала мостом трох культур: пануючої до тепер мадярської, тепер лиш вносекреаючої руської і впливаючої чеської, — що задача театру тут дуже висока, а заразом і дуже тяжка. У відсталій культурно і національно-руській публіці театр має виробляти замилування до руського слова та руської пісні і підносити національну свідомість, а чужинцям показати висоту, нашої культури, яка може станути на рівні з иншими культурами — вісе се має зробити наш руський театр.

„Попозаймано, чи працював в тому напрямі наш театр над своїм репертуаром.

„Певно, що не можна творити спеціяльного репертуару відповідного до уривня загалу публіки, але треба піднести публіку до висоти репертуара.

„Тяжко, щоби — як згадано — бідна історичними традиціями руська публіка розуміла наші історичні штуки з акцію на Україні. Ще тяжче вимагати, щоби се розуміла чужа публіка. А можна легко се все обминути в той спосіб, що перед виставою (або в антрактах) у буде виголошений реферат з поясненнем змісту виставлюваної штуки.

„Тосаме можна сказати про побутові штуки, яких у нашому репертуарі найбільше.

„Саме тут у нас треба конечно грунтовного перероблювання штук із побуту на колишній російській Україні з спеціяльними типами і спеціяльним макаронізмом.

„Сей макаронізм мусить бути виправлений не лише про то, що він тут незрозумілий, але й про то, бо саме тут борються проти нас вороги окремішности нашого ніяка аргументом, що се міщанина всяких славянських язиків. По мому автори виставлюваних штук не зробили святощами своїх штук. Коли се потрібно для справи, то кождий радо пійде на зміни. Се відносно побутових штук. Бажаним було би, щоби театр давав частіще штуки чужі із світової літератури ни свої з життя інтеліґенції.

„Про даване як найчастіще музичних штук не буду і згадувати, бо се з адміністративної сторони для театру найдорожше".

ЛЯХИ АРЕШТУЮТЬ УКРАЇНСЬКИХ ПОВОРОТЦІВ НА ХОЛМЩИНІ.

Польська жандармерія на Холмщині арештує особи, що повернулися з совєтської Росії, побоюючись „большевизму". В селі Сушів, вернувся з Росії Кирило Хитрий і не вспів побути дома, як його арештовано, а опісля перевезено в Замосте. Таксамо арештовано Кандибу. Затираку і Войтовича. В сій справі дехто звертався до соціялістичного посла Маліновського але без успіху. Видно, ППС. польська партія соціялістична), не має часу боронити покривджених, бо вона тепер боронить... Вильни.

ВАСИЛЬ І МАРІЯ МУЗИКА
Українські Погребники

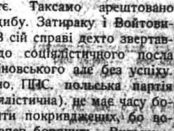

Без ріжниці з котрій сторони Нікаго або околиці мешкаєте, телефонуйте до МУЗИКИ і зводіть гроші.
2235 W. CHICAGO AVE.
Tel. Seeley 4252 I. Grand 0527

ДИБНІ ОГЛОШЕННЯ

Покажіть сюди сестру АННУ КОВАЛЧУК, замужня Петрицька, з Жидичина, нов. Жидичин. Має важливе до оказіяні. Ню Йорк. Хтось про нею знає, то нехай зголосить на адресу: Mikhail Kowalchuk, 2018 Grand Ave., Chicago, Ill. 32-33

КУПЕНЯ І ПРОСЕРНЯ в Джерзи сіти, Нью-Ж. в околиці українських, польських і литовських, бізнес інтуїтивне, як зо. Продаю з причини продажи. Хто інший, що інший голосність до: A. Kovalsky, 383 Hudson St., Jersey City, N. J. 32-34

ДОКТОРИ, ПРОФЕСОРИ І ЧИТЕЛІ СПІВУ. Вже маємо до продажі гарного інструмент Гнідинського. Ціна $1.50. Хто пришле два долярі на пост. Вечерницю, тому вишлемо ще три найновіші збірки нот які ми дістали можно з краю. До кождого замовлення додаємо найновіший календарик даром. Посилайте замовлення на адресу: Sichovy Bazar, 34 East 7th St., New York, N. Y. 29-34

НА СПРОДАЖ СТОР з товарами і стейшенерию. Добре місце, немає дорого. Причина продажі слабість. Одозвітися до: Candy Store, 340 E. 21st St., New York, N. Y. 32-35

ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ БІЗНЕСМЕНІВ. Бучерня і просерня в Нюарку, Н. Дж. в дуже добрім місці, дім і інтер продажевий, бізнес вироблений, власник з причини слабости змушений виїхати до краю. Зараз до продажі. Одозвітися на адресу: Ukrainian Bureau, Greenville Bureau, 249 Court St., Newark, N. J. 33-35

КРИМІНАЛЬНЕ БЮРО ДЕТЕКТИВІВ.
Коли Вас хто обкрав, ошукав або уплюкав, коли маєте якісь родинні непорозуміння, то звертайте до мене. Я Вам помогу рідким способом. Но. 1 годину спішу по цілій Америці і Канаді. Голостіть до мого бюра. WILLIAM LAZORIK, український детектив, 135—2nd Ave., cor. 8th St., 1 fl. Room 11, New York, N. Y. 33-35

КАТАЛОГ.
Книгарні Міжнародного Базару вишлемо кождому даром, хто пришле нам свою почтову адресу. 33-35
MIZNARODNY BAZAR,
S. W. cor. Franklin & Fairmount Av.
Philadelphia, Pa.

НИКОЛАЙ ГЕРМАН
DELICATESSEN
237 Ave. D, near 14th St., New York
Український склад всяких виробів найлідшого гатунку, приємне обслуговання, вино, пиво, ліквори, солодощі, ковбаси сальцисон свого власного виробу.
ЦІНИ УМІРКОВАНІ, УСЛУГА ЧЕСНА

НА СПРОДАЖ ФАРМА.
Фарма 100% якіри добре виробленої землі, з того 6 акрів грубого ліса і пасовиско. Сад, хата мурована на 3 фами і 7 инших будинків, цей мальнє: дім, шопа, 2 коровники, 3 ліжки, 6 бекерів, 2 молоді коні, кури, качки, кукуруза, овес, жито, сіно до продажі. Фарма межи містами, 4 милі до Waterlief, 45 до Philadelphia, 3 до Schenectady, 30 хвилин ходу до стрітки, 5 мінут літньо до школи. Тут будуєсь велико фабрика Форда. Фарма в Пенсилванії, приємне обслуговання. Прошу звертати до: Stefan Czaykowsky, R. F. D. 1, Cohoes, N. Y. 33-35

ФАРМА НА ПРОДАЖ.
Фарма з добрим бізнесом до спродажи коло Hatford, Conn. 50 акрів доброї без каміння землі, з новими будинками, 14 штук худоби, кузня і столярня, всі знаряди і машинерія в кузні. Бензинова машина порушує всі столярні і другі машини. Три робітники роблять в кузні. Приїзд в кузні і столярні $800 місячно, а з шопа $100 місячно. Автомобіль, Ford 3 р. по 3. своя фабрика до виробу яблочника, великий сад і ґарно засело. Продається з причини лихого здоровя. Ціна $5.500; готівкою $4.000, а решта на сплату. Голостіть від 6 до 10 годині вечер. Павло Кутинський, 283 Ave. B, New York, N. Y. 32-36

НАЙКРАЩІЙ
КИТИЛЬОЇ
КНИГАРНЯ І ТОВАРИ ВИШИВАНЕ ЖІНОЧЕ
ДАРОМ
SICHOVY BAZAR
34 East 7th St.
New York, N. Y.

НОВА ЛЯМПА ПАЛИТЬ
94% ПОВІТРЯ
Перемінює електрику і газ.
Новий спосіб лямпи, яка дає подивляючо лискуче, приємне біле сяйво, палить лише як газ або електрика, була пробована правительством Заучредная і в порівнанню з університетами і знайдено що вистачає 10 звичайних олійових лямп. Світить без одору, диму або шіпіня, не треба помпувати, є дешевша, чиста, безпечна. Палить 94% повітря і 6% звичайної нафти (уголький олій).
Винахідчик К. О. Johnson, 609 W. Lake St., Чікаго, готовий вислати лямпу за 10 долярів, або дістане